

Ontwerp van programmadecreet van de begrotingsaanpassing 2025

MEMORIE VAN TOELICHTING

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 1. Financiering lokale besturen: Gemeentefonds

Artikel 2

Volgens artikel 12 van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds kan elke gemeente vragen een deel van het aandeel rechtstreeks te storten op de rekening van het OCMW. Die beslissing moet uitgaan van zowel de gemeenteraad als de OCMW-raad en moet uiterlijk op 30 juni van het jaar dat de verdeling voorafgaat toekomen bij de Vlaamse overheid (Agentschap Binnenlands Bestuur). Die beslissing wordt het daaropvolgende jaar behouden, tenzij ze door de gemeenteraad en de OCMW-raad wordt gewijzigd vóór de bovenvermelde datum. Bij gebrek aan een dergelijke beslissing of als die beslissing te laat komt, wordt automatisch 8% van het gemeentelijke aandeel rechtstreeks op de rekening van het OCMW gestort.

De nieuwe besturen kunnen echter in het jaar voorafgaand aan de samenvoeging van de oude besturen geen beslissing nemen omdat ze eenvoudigweg nog niet bestaan als rechtspersoon. Dat zou betekenen dat in het jaar van de samenvoeging automatisch 8% van het aandeel van de nieuwe gemeente aan het nieuwe OCMW moet worden gestort. Die werkwijze maakt echter abstractie van eerder genomen expliciete beslissingen door de oude besturen over de verdeelsleutel van het aandeel en gaat in tegen het autonome beslissingsrecht van de besturen inzake de verdeling van hun gemeentefonds-aandeel, te meer omdat de nieuwe besturen niet tijdig een beslissing kunnen treffen.

Daarom voegt dit artikel aan artikel 12 van het voormelde decreet een vierde paragraaf toe die voor het definitieve aandeel van de nieuwe gemeente voor het jaar van de samenvoeging een verdeelsleutel tussen gemeente en OCMW bepaalt, die rekening houdt met de eerder genomen beslissingen inzake de verdeelsleutel door de oude gemeenten. De nieuwe verdeelsleutel is gelijk aan het procentuele aandeel van de som van de laatste definitieve aandelen van de oude OCMW's in de som van de laatste definitieve aandelen voor de oude gemeenten. Hierna een voorbeeld:

	definitief aandeel 2024	GF	verdeelsleutel GF 2024	definitief aandeel GF OCMW 2024	definitief aandeel GF gemeente 2024
Gemeente X	3.207.820,00		10,00%	320.782,00	2.887.038,00
Gemeente Y	2.211.244,00		8,00%	176.899,52	2.034.344,48
Gemeente Z	1.890.248,00		0,00%	0,00	1.890.248,00
Totaal	7.309.312,00			497.681,52	6.811.630,48
				6,81%	93,19%

Die verdeelsleutel sluit ook het nauwst aan bij de verdeelsleutel die wordt toegepast voor de voorschotten op het Gemeentefonds voor de nieuwe besturen in het jaar van de samenvoeging. Ook die voorschotten zijn gebaseerd op de laatste door de oude besturen overeengekomen verdeelsleutel (zie artikel 13 van het voormelde decreet).

Voor de verdeling van het gemeentefondsandaal in het tweede jaar van de bestuursperiode van een nieuwe gemeente kunnen de nieuwe gemeenteraad en de nieuwe OCMW-raad een beslissing treffen in het eerste jaar van de bestuursperiode (het jaar van de samenvoeging), die dan uiterlijk op 30 juni van dat jaar aan de Vlaamse overheid moet worden bezorgd. De door beide raden vastgestelde nieuwe verdeelsleutel is dan al van toepassing op de voorschotten op het gemeentefondsandaal van het tweede bestuursjaar. Bij gebrek aan een expliciete beslissing van de nieuwe raden zal automatisch 8% op de voorschotten en de definitieve aandelen vanaf het tweede bestuursjaar worden toegepast.

Artikel 3

Dit artikel verduidelijkt hoe de voorschotten voor de nieuwe gemeenten en de nieuwe OCMW's in het jaar van de samenvoeging worden berekend. Die voorschotten zijn gelijk aan de som van de voorschotten voor de oude gemeenten en de oude OCMW's, berekend op basis van de laatste definitieve aandelen voor de oude gemeenten en OCMW's. Die voorschotten houden dus ook rekening met de geldende verdeelsleutels voor de oude besturen.

Die verdeelsleutels kunnen voor het jaar van de samenvoeging niet meer gewijzigd worden. Dat zou namelijk kunnen leiden tot ongewenste effecten en ambtshalve afnames van gemeenten of OCMW's naar aanleiding van de definitieve verdeling van het Gemeentefonds voor dat jaar. Een wijziging is wel mogelijk voor de verdeling van het gemeentefondsandaal vanaf het tweede bestuursjaar, mits tijdige beslissing van de nieuwe gemeenteraad en OCMW-raad in het jaar van de samenvoeging (zie artikel 12 van het voormelde decreet).

Afdeling 2. Financiering lokale besturen: responsabiliseringsbijdragen

Artikel 4

Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat er bij de berekening van de dotatie geen rekening wordt gehouden met de verhoging die de besturen kunnen krijgen op de responsabiliseringsbijdrage ten gevolge van het ontbreken van een aanvullende pensioenregeling voor hun contractueel personeel.

Artikel 26, tweede lid, van het programmadecreet van 20 december 2019 bepaalt dat de dotatie geen rekening houdt met de korting die de besturen kunnen krijgen op de responsabiliseringsbijdrage door de verschuldigde premie voor een aanvullende pensioenregeling voor hun contractueel personeel in mindering te brengen. Naast kortingen zijn er echter ook verhogingen. Ook met de verhogingen wordt in de berekening van de dotatie geen rekening gehouden. Dat zou de incentive voor de lokale besturen verkleinen om in een aanvullende pensioenregeling te voorzien. Dat geen rekening wordt gehouden met de verhogingen wordt nu ook duidelijk bepaald in het tweede lid.

Het tweede lid van dit artikel vervangt het derde lid van artikel 26 van het programmadecreet van 20 december 2019. Hierdoor wordt niet langer verwezen naar de ramingen van de FPD van mei 2019 die slechts lopen tot en met 2024. De toe te passen percentages voor de wettelijke basisbijdrage en de responsabiliseringscoëfficiënt worden nominatief opgenomen in de regelgeving. Het gaat over de percentages die in de ramingen van mei 2019 van toepassing waren voor 2024 (voor de niet volledig geresponsabiliseerde lokale besturen).

Voor de wettelijke basisvoet is dit 43% en voor de responsabiliseringscoëfficiënt is dit 75%. Met deze percentages zal enkel rekening worden gehouden als ze een daling van de responsabiliseringsbijdrage tot gevolg hebben. Indien de werkelijke responsabiliseringsbijdrage lager ligt, zal deze dus gebruikt worden voor de berekening van de responsabiliseringsbijdrage.

Artikel 26, derde lid, van het programmadecreet van 20 december 2019 bepaalt dat de referentiebasis voor wijzigingen aan de percentages van de wettelijke basisbijdrage en de responsabiliseringscoëfficiënt de percentages zijn die aan de basis liggen van de ramingen van de responsabiliseringsbijdragen door de Federale Pensioendienst (FDP) van mei 2019.

De ramingen van de FPD van mei 2019 lopen echter maar tot en met 2024. Er zijn dus voor de periode vanaf 2025 geen referentiepercentages meer beschikbaar voor de wettelijke basisbijdrage en voor de responsabiliseringscoëfficiënt. De dotatie kent echter geen einddatum. Op dit ogenblik is het alleen mogelijk om de in mei 2019 geraamde percentages voor 2024 door te trekken naar latere jaren, maar er is voor die werkwijze geen decretale basis.

Na de ramingen door de FPD van mei 2019 zijn er nieuwe entiteiten opgericht die ook een responsabiliseringsbijdrage betalen en die dus een dotatie kunnen ontvangen. Voor die nieuwe lokale besturen zijn er in de ramingen van de FPD van mei 2019 geen cijfers opgenomen.

Om aan bovenstaande problemen te verhelpen zal de dotatie vanaf 2025 worden berekend op basis van de werkelijke bruto-responsabiliseringsbijdrage. Die berekeningswijze is ook eenvoudiger.

Artikel 5

De timing voor de berekening en de effectieve uitbetaling van de dotatie is te krap. Tussen de aanlevering van de prognoses voor het lopende jaar (uiterlijk eind september), de afrekeningen voor het vorige jaar (meestal oktober van het lopende jaar) en de effectieve uitbetaling (eerste werkdag van december van het lopende jaar) liggen maximaal twee maanden. Die periode is, gelet op de doorlooptijd van het dossier en de door de FPD soms nog uitgevoerde correcties op de aangeleverde brongegevens, te kort. Daarom wordt de uiterste datum van betaling van de dotatie verschoven van de eerste werkdag van december naar uiterlijk 23 december.

Artikel 6

Dit artikel wil expliciet duiden dat de dotatie op basis van de responsabiliseringsbijdragen een algemene financieringssubsidie is, waaraan geen verplichtingen inzake inhoudelijke en financiële verantwoording en rapportering zijn gekoppeld. De dotatie wordt berekend op basis van de responsabiliseringsbijdragen van de lokale besturen, maar kan door de besturen volkomen vrij worden besteed.

Replik op het advies van de Raad van State

De Raad van State merkt op dat artikel 6 en artikel 9 (zie hieronder) van het voorontwerp beter konden worden weggelaten, op basis van de redenering dat beide artikelen eigenlijk overbodig zijn. De kwalificatie van beide financieringen als algemene financiering volgt immers, volgens de raad, uit de regeling van de financiering zelf.

Hoewel dat strikt genomen klopt, geniet het toch de voorkeur om beide artikelen wel te behouden, om elke verkeerde interpretatie uit te sluiten. De kwalificatie als

algemene financiering van de lokale besturen is immers niet neutraal en heeft gevolgen voor de behandeling ervan met toepassing van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, waarin een aantal bepalingen expliciet niet van toepassing worden gemaakt voor de algemene financiering van lokale besturen (artikel 76/1 en artikel 76/2). Enkel de decreetgever kan die financiering kwalificeren als algemene financiering van de lokale besturen, waardoor de opname van deze bepaling in het Programmadecreet gerechtvaardigd is.

Daarbij kan ook verwezen worden naar de adviezen van de Inspectie van Financiën bij deze ontwerpstukken, waarin voor de dotatie op basis van de responsabiliseringsbijdragen zelfs expliciet verwezen wordt naar de noodzaak om de kwalificatie als algemene financiering voor een subsidie decretaal te regelen. Om elke onduidelijkheid uit te sluiten, worden beide bepalingen dan ook best behouden, ook al zijn ze, in de lezing van de Raad van State, strikt genomen overbodig.

Afdeling 3. Financiering open ruimte

Artikel 7

Dit artikel wijzigt artikel 22 van het programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020. Artikel 22 bepaalt de berekeningswijze en de evolutie van de globale algemene werkingssubsidie vanaf 2020. Die berekeningswijze is duidelijk voor de jaren 2020, 2021, 2022, 2023 en 2024, maar minder duidelijk voor 2025.

De wijziging van artikel 22 beoogt de berekening en de evolutie van het globale subsidiebedrag voor 2025 duidelijk te stellen: 100% van het bedrag voor open ruimte in het Gemeentefonds van 2024, exclusief het aandeel van de centrumsteden, vermeld in artikel 6, § 1, 1°, a), b), c) en d), van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds, aangevuld met een groeivoet van 3,5%.

Artikel 8

Dit artikel heft artikel 23/1 van het programmadecreet bij de begroting 2020 op. Artikel 23/1 bevat de eerdere waarborgregeling bij een samenvoeging van gemeenten.

Die waarborgregeling treedt een eerste keer in werking bij de berekening van de subsidie voor 2025, ten gevolge van de fusies die werden doorgevoerd op 1 januari 2025. Berekeningen hebben uitgewezen dat de huidige waarborgregeling geen of nauwelijks hogere subsidieontvangsten genereert voor de kleinere fusiegemeenten en een extra financiering van de centrumsteden en andere steden, die binnen het Gemeentefonds al kunnen genieten van het criterium van de bijzondere financiering of de zogenaamde voorafnames. Ook de regeling dat de centrumsteden geen begunstigden zijn van de subsidie, maar wel een subsidie zouden ontvangen nadat ze zijn samengevoegd met een andere wel begunstigde gemeente, is moeilijk te verantwoorden.

Artikel 9

Dit artikel wil expliciet duiden dat de algemene werkingssubsidie op basis van de open ruimte een algemeenefinancieringssubsidie is, waaraan geen verplichtingen inzake inhoudelijke en financiële verantwoording en rapportering zijn gekoppeld. De subsidie wordt berekend op basis van gegevens over de gekadastreerde open ruimte, maar kan door de gemeenten volkomen vrij worden besteed.

Replik op het advies van de Raad van State

De Raad van State merkt op dat artikel 6 (zie hierboven) en artikel 9 van het voorontwerp beter konden worden weggelaten, op basis van de redenering dat beide artikelen eigenlijk overbodig zijn. De kwalificatie van beide financieringen als algemene financiering volgt immers, volgens de raad, uit de regeling van de financiering zelf.

Hoewel dat strikt genomen klopt, geniet het toch de voorkeur om beide artikelen wel te behouden, om elke verkeerde interpretatie uit te sluiten. De kwalificatie als algemene financiering van de lokale besturen is immers niet neutraal en heeft gevolgen voor de behandeling ervan met toepassing van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, waarin een aantal bepalingen expliciet niet van toepassing worden gemaakt voor de algemene financiering van lokale besturen (artikel 76/1 en artikel 76/2). Enkel de decreetgever kan die financiering kwalificeren als algemene financiering van de lokale besturen, waardoor de opname van deze bepaling in het Programmadecreet gerechtvaardigd is.

Daarbij kan ook verwezen worden naar de adviezen van de Inspectie van Financiën bij deze ontwerpartikelen, waarin voor de dotatie op basis van de responsabiliseringsbijdragen zelfs expliciet verwezen wordt naar de noodzaak om de kwalificatie als algemene financiering voor een subsidie decretaal te regelen. Om elke onduidelijkheid uit te sluiten, worden beide bepalingen dan ook best behouden, ook al zijn ze, in de lezing van de Raad van State, strikt genomen overbodig.

Hoofdstuk 3. Mobiliteit en Openbare Werken

Artikel 10

In het begrotingsakkoord bij het ontwerp van decreet over herkeuringen van voertuigen door erkende keurders bij erkende herstellende in het kader van een proefproject werd opgenomen dat het bedrag vanaf hetwelk de ontvangsten uit verkeersboetes worden aangerekend op de algemene ontvangsten (MB0-9MHHAOD-OW) (i.c. 17.386.000 euro) wordt verlaagd met het bedrag overeenstemmend met 5 VTE zoals opnieuw vastgesteld bij begrotingsopmaak 2025 inclusief indexaties, bedrag hetwelk gelijktijdig kan bijgeschreven kan worden op het loonartikel van het departement MOW.

Het in de nota VR (VR 2023 1407 DOC.1067/1TER) en voormeld begrotingsakkoord bedrag van 286.600 euro voor 5VTE komt op 1 januari 2025 geïndexeerd op 334.700. Bij in mindering brengen van dit bedrag op het bestaande drempelbedrag van 17.386.000 euro ontstaat aldus het nieuwe drempelbedrag van 17.051.300 euro.

Band met de begroting

Gelet op de impact op de algemene ontvangsten en de ontvangsten van het verkeersveiligheidsfonds in de begroting van 2025 wordt dit voorstel hier opgenomen

Motivatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

In het begrotingsakkoord bij het ontwerp van decreet over herkeuringen van voertuigen door erkende keurders bij erkende herstellende in het kader van een proefproject werd opgenomen dat het bedrag vanaf hetwelk de ontvangsten uit verkeersboetes worden aangerekend op de algemene ontvangsten (MB0-9MHHAOD-OW) (i.c. 17.386 keuro) wordt verlaagd met het bedrag overeenstemmend met 5 VTE zoals opnieuw vastgesteld bij begrotingsopmaak 2025 inclusief indexaties, bedrag hetwelk gelijktijdig kan bijgeschreven kan worden op het loonartikel van het departement MOW.

Deze aanpassing werd bij vergetelheid niet opgenomen in het programmadecreet 2025 hetgeen nu wordt rechtgezet.

Hoofdstuk 4. Omgeving

Artikel 11

Situering

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 werd afgesproken dat de financiering van de watersanering wijzigt ter waarde van 112.900 k euro vanaf 2025.

Deze maatregel kon op korte termijn enkel gerealiseerd worden met een verhoging van de inkomsten voor bovengemeentelijke sanering op de waterfactuur. Deze verhoging heeft immers een rechtstreekse impact op de werkingstoelage aan de watermaatschappijen vanuit het Gewest. Om dit mogelijk te maken werd het heffingstarief verhoogd, zodat de watermaatschappijen vanaf 2025 al de bovengemeentelijke sanering voor heffingsjaar 2026 konden aanrekenen aan het hogere heffingstarief. In het DIWB is de gemeentelijke sanering gekoppeld aan de bovengemeentelijke sanering, waardoor de verhoging van het heffingstarief niet enkel een verhoging van de bovengemeentelijke component, maar ook een verhoging van de gemeentelijke component zou veroorzaken. Om de bijkomende financiële impact voor de abonnees van de watermaatschappijen te milderen, werd het plafond voor de gemeentelijke sanering verlaagd.

De huidige toestand (probleemstelling)

Bij Decreet van 20 december 2024 Programmadecreet bij de begroting 2025 werd, met ingang van 1 januari 2025, de plafonnering van de gemeentelijke bijdrage verlaagd naar "maximaal 1,15 keer" het eenheidstarief van alle andere heffingsplichtigen (dit zijn de heffingsplichtigen die het hogere heffingstarief worden aangerekend) voor collectieve sanering en "maximaal 2,15 keer" voor individuele sanering. Deze wijzigingen werden voorzien in artikel 29. Dit artikel bracht echter enkel wijzigingen aan aan artikel 4.3.1.1.4 van het DIWB, waardoor het plafond enkel voor de kleinverbruikers werd verlaagd (artikel 4.3.1.1.4 maakt deel uit van "Afdeling I. Berekening van de bijdrage en vergoeding voor kleinverbruikers"). De plafonnering van de gemeentelijke bijdrage en vergoeding voor grootverbruikers staat opgenomen in artikel 4.3.2.3, 2°, van het DIWB ("Afdeling II. Berekening van de bijdrage en vergoeding voor grootverbruikers") en vermeldt op dit moment nog altijd "1,4 keer". Dit werd bij de opmaak van het Programmadecreet bij de begroting 2025 uit het oog verloren. Hierdoor zouden grootverbruikers wel de extra financiële impact van de verhoging van de bovengemeentelijke sanering op hun waterfactuur voelen, terwijl het net de bedoeling was om deze impact voor elke abonnee te milderen, ongeacht of deze nu klein- of grootverbruiker is.

Knelpunten en opportuniteiten

Wijzigingen aan de huidige regeling

Dit voorstel wil de huidige situatie rechtekken door de verlaging van het plafond naar "maximaal 1,15 keer" ook door te voeren in artikel 4.3.2.3, 2°, zodat dit in overeenstemming is met de oorspronkelijke bedoeling van de decreetgever en ook de bijkomende financiële impact op de waterfactuur voor grootverbruikers wordt gemilderd.

Budgettaire impact

Deze wijziging heeft geen rechtstreekse budgettaire impact.

Motivatatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

Artikel 29 van het Decreet van 20 december 2024 Programmadecreet bij de begroting 2025 (hierna "Programmadecreet bij de begroting 2025") zorgt ervoor dat de plafonnering van de gemeentelijke sanering opgenomen in artikel 4.3.1.1.4, §2, van het Decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (hierna "DIWB") verlaagd wordt van "maximaal 1,4 keer" naar "maximaal 1,15 keer" voor de collectieve sanering en naar "maximaal 2,15 keer" voor de individuele sanering. Dit vanaf 1 januari 2025. Dit artikel maakt deel uit van "Afdeling I. Berekening van de bijdrage en vergoeding voor kleinverbruikers".

Voor grootverbruikers staat de plafonnering echter in artikel 4.3.2.3, 2°, van het DIWB, in "Afdeling II, Berekening van de bijdrage en vergoeding voor grootverbruikers". Bij de opmaak van het Programmadecreet bij de begroting 2025 werd dit over het hoofd gezien. Het was de bedoeling om ook voor grootverbruikers het plafond aan te passen naar "maximaal 1,15 keer". Om deze vergetelheid recht te zetten en grootverbruikers op dezelfde wijze te kunnen behandelen als kleinverbruikers (door dezelfde mildering te voorzien, zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel 14), is het nodig om dezelfde aanpassing aan te brengen in artikel 4.3.2.3, 2°, van het DIWB, met een zelfde inwerkingtreding, nl. vanaf 01/01/2025.

Artikel 12

Situering

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 werd afgesproken dat de financiering van de watersanering wijzigt ter waarde van 112.900 k euro vanaf 2025.

Deze maatregel kon op korte termijn enkel gerealiseerd worden met een verhoging van de inkomsten voor bovengemeentelijke sanering op de waterfactuur. Deze verhoging heeft immers een rechtstreekse impact op de werkingstoelage aan de watermaatschappijen vanuit het Gewest. Om dit mogelijk te maken werd het heffingstarief verhoogd, zodat de watermaatschappijen vanaf 2025 al de bovengemeentelijke sanering voor heffingsjaar 2026 konden aanrekenen aan het hogere heffingstarief. De heffing op de waterverontreiniging zelf zou pas vanaf heffingsjaar 2026 berekend worden rekening houdend met het hogere tarief.

De huidige toestand (probleemstelling)

Artikel 28 van het Programmadecreet bij de begroting 2025 voorzag deze verhoging van het heffingstarief. Deze wijziging zou volgens artikel 79 in werking treden op 1 januari 2025. Omdat de vestiging van de heffing op de waterverontreiniging gebeurt op basis van de wetgeving van toepassing op 1 januari van het heffingsjaar, betekent dit dat de heffing voor heffingsjaar 2025 al berekend zou moeten worden op basis van het hogere heffingstarief.

Volgens de tekst van amendement nr. 1 bij het Programmadecreet bij de begroting 2025, was het echter de bedoeling dat het verhoogde heffingstarief pas van toepassing zou zijn vanaf heffingsjaar 2026. Door de wijziging al op te nemen in het Programmadecreet bij de begroting 2025 zouden de drinkwatermaatschappijen bij hun facturatie in de loop van 2025 voor heffingsjaar 2026 (de "voorlopige" aanrekeningen van de bovengemeentelijke bijdragen) wel al gebruik kunnen maken van het hogere heffingstarief, terwijl de heffing zelf pas vanaf heffingsjaar 2026 op basis van het hogere tarief zou kunnen worden gevestigd. De inwerkingtreding aangegeven in amendement nr. 1 werd aangepast aan het advies van de Raad van State door deze te formuleren als "van toepassing vanaf het heffingsjaar 2026".

Deze specifieke inwerkingtreding werd niet mee opgenomen in de bepalingen van artikel 79 van het Programmadecreet, waardoor artikel 28 in werking trad op 1 januari 2025, zonder meer.

Knelpunten en opportuniteiten

Wijzigingen aan de huidige regeling

Dit voorstel wil ervoor zorgen dat de specifieke inwerkingtreding van artikel 28 alsnog opgenomen wordt in artikel 79, zodat deze aangepast wordt aan de oorspronkelijke bedoeling van de decreetgever.

Budgettaire impact

Dit voorstel zorgt voor een afstemming van de regelgeving op de voorziene budgetten/begroting.

Motivatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

De inwerkingtreding van artikel 28 van het Programmadecreet bij de begroting 2025 werd bepaald op 1 januari 2025, zonder meer. Dit heeft tot gevolg dat de heffing heffingsjaar 2025 al zou moeten gevestigd worden rekening houdend met het hogere heffingstarief. De vestiging van de heffing op de waterverontreiniging wordt immers bepaald door de regelgeving van toepassing op 1 januari van het heffingsjaar.

Het was de bedoeling dat het hoger heffingstarief pas in rekening zou worden gebracht bij de heffing heffingsjaar 2026 en dus dat er sprake zou zijn van een "toepassing vanaf heffingsjaar 2026". Tijdens de toelichting in de commissie van het Vlaams Parlement, heeft de bevoegde minister dit verduidelijkt. Om dit meer rechtszekerheid te geven, verduidelijken we dit nu ook in de wetgevende tekst. Daarom is het nodig om huidig wijzigingsvoorstel ook een uitwerking te laten hebben vanaf 1 januari 2025. Enkel zo kan gegarandeerd worden dat de inwerkingtreding van artikel 28 van het Programmadecreet bij de begroting 2025 de uitwerking krijgt zoals oorspronkelijk bedoeld.

Band met de begroting

De inkomsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de verhoging van de bovengemeentelijke bijdragen die door de watermaatschappijen worden aangerekend, hebben een directe band met de begroting en de budgetten van de Vlaamse Overheid. De begroting 2025 ging echter nog niet uit van een hoger heffingstarief voor heffingsjaar 2025. Dit voorstel zorgt er voor dat de inwerkingtreding van het hoger heffingstarief wordt rechtgezet, zodat er geen impact is op de voorziene begroting voor 2025.

Hoofdstuk 5. Onderwijs en Vorming

Artikel 13

In begrotingsjaar 2025 worden opnieuw middelen ten behoeve van de asielproblematiek toegekend. Naar aanleiding van de begrotingscontrole 2025 werd de reële budgetbehoefte 2025 opnieuw ingeschat naar aanleiding van de definitieve uitvoeringscijfers 2024.

Motivatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

Er werd geopteerd om bij aanvang van 2025 de helft van de middelen ten behoeve van de asielproblematiek, die effectief werden ingezet tijdens 2024, toe te kennen aan de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. Deze werkwijze maakt het nu mogelijk om in kader van de begrotingscontrole 2025 de reële budgetbehoefte 2025 opnieuw in te schatten naar aanleiding van de definitieve uitvoeringscijfers 2024.

De middelen ten behoeve van de asielproblematiek worden aan de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs steeds toegekend voor een kalenderjaar.

Hoofdstuk 6. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Artikel 14

Dit artikel heft artikel 79 tot en met 87 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact op. Door de opheffing van deze bepalingen, samen met de opheffing van de bepalingen in artikel 22, wordt de maatregel 'jongerenbonus non-profit' volledig stopgezet.

Artikel 15

Dit artikel heft het decreet van 10 maart 2017 betreffende de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling van jongeren in de social profitsector die voortvloeien uit de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact op. Door de opheffing van dit decreet, samen met de opheffing van de bepalingen in artikel 21, wordt de maatregel 'jongerenbonus non-profit' volledig stopgezet, met inbegrip van het enige nog bestaande deelproject vermeld in artikel 4 van het decreet.

Het Kind- en Jongereneffectenrapport (JoKER)

Impactanalyse van de stopzetting op de leefwereld van kinderen en jongeren tot 25 jaar

Beleidscontext en doelstelling

De doelstelling van de maatregel 'jongerenbonus non-profit' is het scheppen van bijkomende werkgelegenheid ten gunste van laaggeschoolde jongeren in de socialprofitsector. De maatregel werd gelanceerd in het kader van het Generatiepact. Het bestond uit het subsidiëren van de volledige loonkosten (geplafonneerd op 35.000 euro) van niet meer leerplichtige jongeren t.e.m. de leeftijd van 30 jaar, in de social profit sector, zowel in privé als in publieke initiatieven.

In het kader van de zesde staatshervorming werden de middelen van de 'jongerenbonus non-profit', (ook 'jongerenbonus social profit' genoemd) geregionaliseerd en verdeeld over 4 projecten:

- buitenschoolse en voorschoolse kinderopvang: de jongeren worden ingezet in kwalificerende trajecten naar begeleider in de buitenschoolse opvang, of voor ondersteunende en logistieke opdrachten;
- dagverzorgingscentra: de jongeren worden ingezet voor het begeleiden van ouderen bij het vervoer en bij de activiteiten in het centrum, helpen bij bereiden, toebedelen en toedienen van maaltijden;
- deeltijds leren/deeltijds werken: tewerkstelling van deeltijds lerenden in verschillende deelsectoren van de sociale sector: beschutte werkplaatsen, de gezinszorg, de kinderopvang, de socioculturele sector, de sociale werkplaatsen, de

Vlaamse opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en diensten en privéziekenhuizen om op die manier bijkomende werkervaringsplaatsen te creëren. De tewerkstelling dient aan te sluiten bij de opleiding in de school;

- extern vervoer bij dagverzorgingscentra: de jongeren worden ingezet voornamelijk voor chauffeurstaken van en naar dagverzorgingscentra. Daarnaast worden ze ook ingezet in logistieke, schoonmaak- en animatietaken.

Momenteel loopt enkel het deelproject deeltijds leren/deeltijds werken nog. De 3 overige deelprojecten binnen de jongerenbonus werden al eerder uitgedoofd bij het decreet van 10 maart 2017 betreffende de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling van jongeren in de social profitsector die voortvloeien uit de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact. Voor het deelproject deeltijds leren/deeltijds werken worden decretaal jaarlijks middelen voorzien, in functie van het creëren van extra leerwerkplekken deeltijds onderwijs en bestaande deeltijdse arbeidsovereenkomsten met één jaar te verlengen na afloop van de deeltijdse opleiding. Het project wordt beheerd door sectorfondsen VIVO en VSPF. Het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie is belast met de uitbetaling.

In het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 werd de volgende ambitie opgenomen: We evalueren de diverse arbeidsmarktmaatregelen en structuren en houden daarbij rekening met de noden van de arbeidsmarkt. Waar nodig worden ze hervormd of stopgezet, zoals een aantal projectsubsidies en premies. Tegelijk ambieert het regeerakkoord een performante overheid te zijn die zich focust op haar kerntaken. Ze engageert zich om het afbouwen of stopzetten van bepaalde activiteiten na te gaan.

De 'jongerenbonus-non profit' werd initieel vormgegeven als maatregel in functie van de duurzame tewerkstelling van jongeren. Echter ondersteunt deze maatregel in de praktijk eerder jongeren tijdens hun opleiding, waarbij loonkosten worden gesubsidieerd in het kader van een deeltijdse overeenkomst tijdens een alternerende opleiding. Ook is de impact van de jongerenbonus op de verdere tewerkstelling van laaggeschoolde jongeren bij de werkgever na het succesvol beëindigen van een alternerende opleiding beperkt. O.b.v. de rapporteringen van VIVO en VSPF heeft het departement WEWIS m.b.t. 2023 weet van 17 jongeren van de 131 toegekende posten die doorstroomden naar een vaste tewerkstelling.

Omwille van het behalen van de vooropgestelde besparingsdoelstellingen en het beperkt bereik van de maatregel (zie ook onder), werd beslist om de maatregel stop te zetten.

Doelgroep

De doelgroep van de maatregel zijn deeltijds lerenden t.e.m. de leeftijd van 30 jaar die tewerkgesteld zijn in verschillende deelsectoren van de sociale sector. Het gaat om jaarlijks 150 jongeren tot de leeftijd van 30 jaar. In 2023 waren 115 jongeren van de 131 toegekende posten jonger dan 25 jaar.

Impactanalyse (met repliek op het JoKer-advies)

- Door het stopzetten van de maatregel zullen vanaf het schooljaar 2025-2026 de loonkosten niet meer worden gesubsidieerd in het kader van een deeltijdse overeenkomst tijdens een alternerende opleiding. Dit heeft rechtstreeks impact op de werkgevers waar de jongeren deeltijds tewerk gesteld worden. Werkgevers uit de non-profit kunnen wel nog beroep doen op het federale Fonds Sociale Maribel. Werkgevers krijgen een financiële tussenkomst voor de loonkosten van nieuwe arbeidsplaatsen. Het heeft een onrechtstreekse impact op jaarlijks max. 150 jongeren tot de leeftijd van 30 jaar. Voor 2023 betrof het 115 jongeren jonger dan 25 jaar. De maatregel heeft dus een beperkt bereik. Wat de impact is vanaf het

schooljaar 2025-2026 op de toekomstige doelgroep van deeltijds lerenden t.e.m. de leeftijd van 30 jaar die tewerkgesteld zijn in verschillende deelsectoren van de sociale sector is moeilijk in te schatten.

- De impact van de jongerenbonus op de verdere tewerkstelling van laaggeschoilde jongeren bij de werkgever is na het succesvol beëindigen van een alternerende opleiding ook eerder beperkt. O.b.v. de rapporteringen van VIVO en VSPF heeft het departement WEWIS m.b.t. 2023 weet van 17 jongeren (tot de leeftijd van 30 jaar) van de 131 toegekende posten die doorstroomden naar een vaste tewerkstelling. Dit is 12,9%.
- De beslissing tot stopzetting kadert in het behalen van de besparingsdoelstellingen voor 2025. Een alternatief was om de stopzetting per direct in te laten gaan. Er is echter gekozen om de opheffing te bepalen bij de start van het nieuwe schooljaar op 1 september 2025. Op die manier ondervinden de leerlingen die nu in opleiding zitten of organisaties die tijdens het schooljaar 2024-2025 in aanmerking komen voor deze maatregel, geen impact van de opheffing tijdens dit schooljaar. Er wordt vermeden dat jongeren in opleiding genooddaakt zijn om tijdens dit schooljaar nog een nieuwe leerwerkplek te moeten zoeken. Op deze manier kunnen ze bij de huidige organisatie hun schooljaar afronden.
- De afschaffing zorgt ervoor dat alle sectoren gelijk behandeld worden.
- Werkgevers die een leerwerkplek aanbieden voor een duale opleiding, een alternerende opleiding of een opleiding graduaat basisverpleegkunde komen in aanmerking voor de premie kwalificerend werkplekieren.
- Leerlingen die een duale of alternerende opleiding volgen in het secundair onderwijs komen in aanmerking voor de leerlingenpremie alternerende opleiding.

Opvolging

Aangezien het gaat om een stopzetting, kan er bijgevolg niet gemonitord wat de impact van het decreet is.

Repliek op het advies van de Raad van State

Op vrijdag 14 maart werd een JoKER advies aangevraagd bij joker@vlaanderen.be. Hiertoe werd de opgemaakte P-fiche bezorgd aan de betreffende dienst. Op vrijdag 21 maart ontvingen wij het JoKER 'advies'. Dat bestond uit 3 vragen in de kantlijn van de tekst van de P-fiche, niet uit een uitgeschreven advies. Het ging om de volgende vragen:

- werden jongeren en/of hun vertegenwoordigers gehoord bij de beslissing tot stopzetting? Of in de ruimere besparingsopdracht?
- is er meer gekend over hun profiel: laaggeschoold? Afkomst?
- wordt via de regelgeving rond premie kwalificerend werkplekieren en leerlingenpremie alternerende opleiding gemonitord of deze jongeren doorstromen en toch via premies ondersteund blijven? Worden jongeren en/of hun vertegenwoordigers gehoord in verdere beleidsprocessen om ook de impact van deze stopzetting in te schatten?

Vervolgens heeft de administratie naar best vermogen het antwoord op deze drie vragen geïntegreerd in het luik verantwoording van de P-fiche.

Op vraag van de Raad van State werd het JoKER-'advies' aan hen bezorgd evenals het mailverkeer waarmee het advies werd aangevraagd door de administratie en vervolgens aan ons bezorgd werd. Dit met het oog op het controleren of er wel degelijk tijdig een JoKER-advies aangevraagd werd. Er werd meegedeeld dat de aangeleverde documenten duidelijk waren.

Er werd dus wel degelijk een JoKER-advies aangevraagd en aangeleverd.

Repliek op het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Jaarlijks doen er maximaal 150 jongeren beroep op de jongerenbonus. Deze maatregel heeft dus een relatief beperkt bereik. Van het volgens de regelgeving beschikbare budget van 1,5 mio voor deze maatregel werd in 2024 949 keuro of 63% aangewend. Monitoring heeft aangetoond dat de maatregel een zeer beperkte impact heeft op de verdere tewerkstelling van de jongeren, met andere woorden jongeren die dit traject hebben doorlopen hebben worden op het einde niet in dienst gehouden. Alternatieven voor deze maatregel zijn kwalificerend werkplekieren voor de werkgevers en de leerlingenpremie alternerende opleiding voor de leerlingen.

Band met de begroting

De middelen voor de Jongerenbonus en startbaanovereenkomsten gewest bevinden zich op begrotingsartikel TB0-1TDE2QF-WT.

De stopzetting van de maatregel levert volgende besparing op in 2025: 680.000 euro gerekend vanaf einde schooljaar 2024-2025. Vanaf 2026 zal de volledige stopzetting van kracht zijn ten belope van 1.516 keuro. In de begrotingsaanpassing 2025 wordt er finaal een besparing van 680 keuro ingeschreven met als motivering 'rationalisering van het arbeidsmarktbeleid' (zie regeerakkoord 2024- 2029 en bijhorend centenboekje).

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

Deze artikelen voorzien in de opheffing vanaf 1 september 2025 van de maatregel 'jongerenbonus non-profit', en de facto het nog resterende deelproject deeltijdse tewerkstelling voor deeltijds lerenden zoals bepaald in het decreet van 10 maart 2017 betreffende de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling van jongeren in de social profitsector die voortvloeien uit de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact. Aangezien de middelen werden aangewend om extra leerwerkplekken te creëren voor deeltijds onderwijs, is de opheffing bepaald bij de start van het nieuwe schooljaar op 1 september 2025. Op die manier ondervinden de leerlingen die nu in opleiding zitten of organisaties die tijdens het lopende schooljaar 2024-2025 in aanmerking komen voor deze maatregel, geen impact van deze opheffing tijdens dit schooljaar. Er wordt vermeden dat de jongeren in opleiding genoodzaakt zijn om tijdens het schooljaar 2024-2025 een nieuwe leerwerkplek te zoeken. Op deze manier kunnen zij bij de huidige organisatie hun schooljaar afronden.

Hoofdstuk 7. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Artikel 16

Artikel 66 van het programmadecreet van 20 december 2024 bij de begroting 2025 had betrekking op de wijziging van artikel 4, §1, van het Groeipakketdecreet van 2018. Deze wijziging had tot doel, in uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord 2024-2029, het Groeipakket opnieuw te koppelen aan de gezondheidsindex, waarbij de bedragen telkens in september minimaal met 2 procent worden geïndexeerd.

Hierbij werden er ook twee wijzigingen doorgevoerd aan het vijfde lid van artikel 4, §1, van het Groeipakketdecreet van 2018. Punt 3° van artikel 66 van het programmadecreet van 20 december 2024 bepaalde dat "in het vijfde lid [...] de zinsnede "vanaf 1 januari 2025" [wordt] vervangen door de zinsnede "tot en met 31 december 2024 niet jaarlijks verhoogd met een index van 2 procent".

Dit betreft een materiële fout aangezien artikel 4, §1, vijfde lid, van het Groeipakketdecreet van 2018 geen zinsnede "vanaf 1 januari 2025" bevat. Juridisch-technisch is deze wijzigingsbepaling bijgevolg niet uitvoerbaar.

Het vijfde lid bevat wel de zinsnede "vanaf 1 september 2025". Het is dan ook deze zinsnede die vervangen dient te worden i.h.k.v. de voormelde koppeling aan de gezondheidsindex.

Voorliggend artikel zet deze fout recht en bepaalt dat in het vijfde lid de zinsnede "vanaf 1 september 2025" wordt vervangen door de zinsnede "tot en met 31 december 2024 niet jaarlijks verhoogd met een index van 2%".

Band met de begroting

Artikel 16 heeft betrekking op de aanpassing van het indexeringsmechanisme zoals voorzien in het programmadecreet van 20 december 2024 bij de begroting 2025.

Motivatatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

Aangezien artikel 16 betrekking heeft op de rechtzetting van een materiële fout in de wijzigingsbepaling m.b.t. artikel 4, §1, vijfde lid, van het Groeipakketdecreet van 2018 in het programmadecreet van 20 december 2024 bij de begroting 2025 wordt de inwerkingtreding afgestemd op de initiële inwerkingtreding die werd bepaald in het programmadecreet van 20 december 2024, zijnde 1 januari 2025.

Hoofdstuk 8. Financiën en Begroting

Artikel 17

De toegevoegde bepaling verduidelijkt dat de niet-verkregen indexaties achteraf niet kunnen worden ingehaald. Daarnaast wordt uitdrukkelijk vastgesteld dat de genoemde grens van 50 procent uitsluitend geldt voor de stijging van de index ten opzichte van het voorafgaande jaar. Op die manier worden interpretatieproblemen bij de huidige toepassing van de voormelde 50-procentgrens vermeden.

Motivatatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

Met deze toevoeging wordt de toepassing van de gedeeltelijke verrekening of de niet-verrekening van de indexaanpassing verduidelijkt, naar aanleiding van enkele adviezen van de Inspectie van Financiën. Het gaat om een verduidelijking van wat oorspronkelijk de bedoeling was en van hoe de huidige bepalingen worden toegepast.

Repliek op het advies van de Raad van State

Er wordt akkoord gegaan met de suggestie van de Raad van State om de toegevoegde zinnen evenzeer aan artikel 55, § 2, eerste lid van het programmadecreet bij de begroting 2025 van 20 december 2024 toe te voegen, zodat er consistentie is in de toepassing van de regelingen.

In haar advies stelt de Raad van State ook dat de betrokken bepaling niet is geredigeerd als een interpretatieve bepaling. De Raad besluit dan ook dat het om een wijzigende bepaling zou gaan, waarvan de terugwerkende kracht die werd voorzien vanaf 1 januari 2025, moet worden verantwoord. Zoals de Raad aanhaalt, blijkt uit de memorie van toelichting dat de terugwerkende kracht wordt verantwoord vanuit de zorg om tegemoet te komen aan de oorspronkelijke bedoeling van de decreetgever. De Vlaamse Regering herhaalt dan ook haar zienswijze dat het artikel enkel een bestaande praktijk tracht te verduidelijken en in die zin als een interpretatieve bepaling moet worden gelezen.

In zoverre de bepaling toch als een wijzigingsbepaling moet worden beschouwd, is de Vlaamse Regering van mening dat er voldoende gronden aanwezig zijn die de

terugwerkende kracht van de bepaling rechtvaardigen. Met deze toevoeging wordt de toepassing van de gedeeltelijke verrekening of de niet-verrekening van de indexaanpassing verduidelijkt, wat de rechtszekerheid ten goede komt. Het gaat om een verduidelijking van wat oorspronkelijk de bedoeling was en van hoe de huidige bepalingen worden toepast. Het gaat met andere woorden om een loutere formele aanpassing die op generlei wijze bestaande rechten of situaties kunnen aantasten. Indien de bepalingen niet met terugwerkende kracht zouden gelden, zou dat, bij een foutieve interpretatie, inhouden dat de bepalingen rond indexering opnieuw kunnen worden toegepast. De volledige indexstijging sinds het basisjaar zou dan worden verrekend. De besparing die door de Vlaamse regering werd beoogd gedurende de voorbije jaren zou daarmee teniet worden gedaan. De gevolgen van een overeenkomstige stijging van de uitgaven zouden binnen de huidige budgettaire grenzen wellicht niet kunnen worden opgevangen, wat de continuïteit van de openbare dienst zou ondermijnen. Om die reden is het belangrijk dat deze wijziging ingaat op 1 januari 2025.

Brussel, 16 mei 2025

De minister-president van de Vlaamse Regering
en Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie,
Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid,
Samenleven, Integratie en Inburgering,
Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand,
Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding,
Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER

De Vlaamse minister van Brussel en Media,

Cieltje VAN ACHTER